DNY EVROPSKÉHO DĚDICTVÍ 2023

TÉMA: ŽIVOT V PAMÁTKÁCH

9.–17. ZÁŘÍ 2023

lokální garant

REGIONÁLNÍ MUZEUM MĚLNÍK, p. o.

ve spolupráci

S MĚSTEM MĚLNÍK, ŘÍMSKOKATOLICKOU FARNOSTÍ – PROBOŠTSTVÍM MĚLNÍK, ŘÍMSKOKATOLICKOU FARNOSTÍ ROUDNICE N. L., KATOLICKOU FARNÍ KOLATUROU ŠTĚTÍ, FARNÍM SBOREM ČCE MĚLNÍK, Z. S. LIBĚCHOV SOBĚ, MĚLNICKÝMI ZVONÍKY A DALŠÍMI PATRIOTY

Motto: „Spartam, quam nactus es, orna." / starověké úsloví
Volně přeloženo: Místo, které ti bylo dáno do vínku, zdob!

European Heritage Days

Journées européennes du patrimoine

DNY EVROPSKÉHO DĚDICTVÍ

V LIBĚCHOVĚ

9. – 10. září 2023

SOBOTA 9.9. 2023

INFORMAČNÍ CENTRUM LIBĚCHOV
9:00 hod. zahájení, informace, letáky

ZÁMEK:
10:00 hod., 11:00 hod., 12.00 hod., 13:00 hod. komentované prohlídky
10:00 hod. - 17:00 hod. výstava ku příležitosti Dnů evropského dědictví 2023
14:00 hod. geologická procházka Liběchovem a zámeckou zahradou ve spolupráci s Ekocentrem Koniklec

HISTORICKÝ MLÝN (UMĚLECKÝ MLÝN):
10:00, 11:30, 12:30 hod. komentované prohlídky
19:00 hod. Až opadá listí z dubu. Divadelní představení: Aqualung z divadla Járy Cimrmana

ÚŽFG AV ČR (Ústav živočišné fyziologie a genetiky Akademie věd České republiky):
10:00 hod, 11:30 hod. komentované prohlídky: Architektura komplexu bývalých Rašínových vil

KOSTELÍČEK:
14:00 hod., 15:00 hod., 16:00 hod. komentované prohlídky
Výstavy: Pietní místo – nová část mobiliáře, Křížová cesta, Zaniklé a dochované zvony bývalého liběchovského panství

HISTORICKÝ SKLEP:
13:00 hod., 14:00 hod. komentované prohlídky s možností zakoupení liběchovských vín

KOSTEL SV. HAVLA:
17:00 hod. Mše svatá

KLÁCELKA:
13:30 hod, 14:00 hod., 14:30 hod., 15:00 hod. komentované prohlídky

NEĎELE 10.9. 2023

INFORMAČNÍ CENTRUM LIBĚCHOV
9:00 hod. zahájení, informace, letáky v TIC Liběchov

ZÁMEK:
10:00 hod., 11:00 hod., 12:00 hod., 13:00 hod. komentované prohlídky
10:00 hod. - 17:00 hod. výstava ku příležitosti Dnů evropského dědictví 2023
14:00 hod. Pocta Josefu Navrátilovi – zámecký seminář

HISTORICKÝ MLÝN (UMĚLECKÝ MLÝN):
11:30 hod., v 12:30 hod. komentované prohlídky

KOSTELÍČEK:
13:00 hod., v 14:00 hod., v 15:00 hod., v 15:30 hod. komentované prohlídky

KLÁCELKA:
13:30 hod., 14:00 hod., 14:30 hod., 15:00 hod. komentované prohlídky

** Drobná změna programu možná*

Leopold Vaďura (?) - Liběchov z Kostelíčku - kol r. 1950 (?)

Regionální garant: Regionální muzeum Mělník

Organizátor: Liběchov sobě – spolek pro záchranu kostelíčka

Spolupracující organizace: Zámek Liběchov, Umělecký mlýn Liběchov, Vinařství Liběchov, Římskokatolická farnost Liběchov, Ústav živočišné fyziologie a genetiky AV ČR

Podpořilo nás: Město Liběchov

CELKOVÝ PROGRAM *sobota 9. září*

MĚLNÍK

Srdcem letošních Dnů evrop. dědictví bude na Mělníku DEN ZVONÍKŮ

VLASTIVĚDNÉ „VYCHÁZKY SE ZVONÍKEM"
Uskuteční se dvě – v 10 a ve 14 hod. – a začínat budou opět u Region. muzea. Kromě kapucínského kostela podívají se účastníci vycházek i do Evangelického kostela, zastaví se u zvonice v areálu kostela sv. Ludmily a společné putování zakončí ve velké věži proboštského chrámu.

PROBOŠTSKÝ KOSTEL SV. PETRA A PAVLA
bude otevřen od 10 do 16 hod. a jeho krásy návštěvníkům přiblíží tři komentované prohlídky (v 11, ve 13 a v 15 hod.).

EVANGELICKÝ KOSTEL
bude 9. září otevřen k prohlídce otevřen od 10 do 16 hod.

REGIONÁLNÍ MUZEUM MĚLNÍK (sídlí v býv. kapucínském hospicu) za symbolické vstupné 1 Kč zpřístupní svoji vlastivědnou expozici a v 10 hod. nabídne komentovanou prohlídku expozice Historické kočárky (Ostruhová 59).

Ve 12 hod. zvoníci rozezní naráz většinu zvonů v Mělníku.

víkend 9. a 10. září

LIBĚCHOV

Po oba víkendové dny v INFORMAČNÍM CENTRU LIBĚCHOV zahájení, informace, letáky (od 9:00 hod.)

ZÁMEK
V sobotu 9. září komentované prohlídky od 10:00 hod., 11:00 hod., 12.00 hod., 13:00 hod. Geologická procházka Liběchovem a zámeckou zahradou od 14:00 hod, ve spolupráci s Ekocentrem Koniklec.
V neděli 10. září na zámku koment. prohlídky v 10, 11, 12 a ve 13:00 hod. Od 14 hod. seminář na téma Pocta Josefu Navrátilovi. Po oba dny výstava ku příležitosti DED 2023 přístupná od 10:00 do 17:00 hod.

PAPOUŠKŮV MLÝN (UMĚLECKÝ MLÝN)
V sobotu 9. září komentované prohlídky: 10:00, 11:30, 12:30 hod. Od 19:00 hod. „Až opadá listí z dubu", divadelní představení: Aqualung z divadla Járy Cimrmana.
V neděli 10. září dvě komentované prohlídky: v 11:30 hod. a ve 12:30 hod.

TZV. RAŠÍNOVY OBJEKTY (Ústav živočišné fyziologie a genetiky AV ČR): V sobotu 9. září od 10:00 hod. a od 11:30 hod. komentované prohlídky zpřístupněných částí

KOSTELÍČEK SV. DUCHA NA VINIČNÍ HOŘE
V sobotu 9. září koment. prohlídky: v 14:00 hod., 15:00 hod., 16:00 hod. V neděli 10. září komentované prohlídky ve 13, 14, 15 a v 15:30 hod. Výstavy: Pietní místo – nová část mobiliáře, Křížová cesta, Zaniklé a dochované zvony býv. liběchovského panství.

HISTORICKÝ SKLEP
Komentované prohlídky ve 13:00 a ve 14:00 hod, možnost zakoupení liběchovských vín.

FARNÍ KOSTEL SV. HAVLA
Pravidelná mše sv. v 17:00 hod. Před a po bohoslužbě příležitost k prohlídce památky. Během liturgie není prohlídka vhodná.

AREÁL KLÁCELKY
V sobotu 9. i v neděli 10. září komentované prohlídky: 13:30 hod., 14:00 hod., 14:30 hod., 15:00 hod.

neděle 10. září

KLY-ZÁBOŘÍ

FARNÍ KOSTEL NAROZENÍ PANNY MARIE (ZÁBOŘÍ)
bude zpřístupněn v rámci Zábořské pouti. Od 11. hod. bude v kostele probíhat obvyklá nedělní a tentokrát tedy i poutní mše svatá. Po bohoslužbě je připraven doprovodný program Zábořské pouti. Zájemci si budou moci kostel prohlédnout individuálně, nebo využít možnosti komentované prohlídky.

víkend 16. a 17. září

DOLNÍ BEŘKOVICE / pořadatel Obec Dolní Beřkovice

ZÁMEK, sobota 16. září 2023 / Den otevřených dveří, od 13:00 hod.

Panelová výstava k historii zámecké kaple: k rytý prostor na nádvoří: Stavební historie, výzdoba a vybavení, zámečtí kaplani, varhany, význ. rodové svatby, povodně, objevení "pokladu" pod varhanami, rekonstrukce kaple). Po celou dobu zpřístupnění zámku bude také na nádvoří probíhat **prodej publikací a suvenýrů se vztahem k historii obce.**

Od 14:00 hod. proběhne v zámecké kapli zádušní mše sv. za Leopoldinu Dobrzenskou, rozenou Lobkowiczovou, dolnoběřkovskou rodačku a poslední lobkowiczkou princeznu, zesnulou v roce 2021. Celebrovat bude P. Martin Brousil z římskokatol. farnosti v Roudnici n. L.

Od 15:30 hod., velký salon zámku, koncert Pražského kytarového kvarteta a předání čestného ocenění Beřkovický patriot starostou a místostarostou obce. V průběhu koncertu bude vyhlášena cena Obecního úřadu Beřkovický patriot 2023 a bude předáno čestné uznání starostou a místostarostou obce.

ROLNICKÁ USEDLOST ČP. 39 (čili SALON BONDY 0039), neděle 17. září 2023, od 14:00 hod.

Proměny života v zemědělské usedlosti č.p. 39: úvodní slovo Milan Kinkor – současný majitel domu; historický kontext představí historik a publicista Karel Tichý; vzpomínky na své předky budou sdílet potomci některých majitelů a obyvatelů usedlosti.
Pásmo židovských písní na počest Aloise a Emila Bondyho, kteří v tomto domě žili a provozovali zde košer řeznickou živnost v letech 1870–1908.
Akordeon a zpěv: Jaroslava Kopecká

Po celou dobu akce bude probíhat Výstavka k historii usedlosti č.p. 39 - dokumenty o domě, lidech a událostech & prodej publikací a suvenýrů se vztahem k historii obce Dol. Beřkovice.
Pro zájemce o podrobnější diskusi proběhne po skončení programu **přátelské posezení v altánu.**

neděle 17. září

VRBNO

KOSTEL POVÝŠENÍ SVATÉHO KŘÍŽE
Památka bude zpřístupněna od 11 do 18 hod. Program: komentované prohlídky kostela a od 16:30 poutní mše svatá. (Během bohoslužby, tj. od 16:30 do 17:30 hod., se neprovází.)

Změna programu možná.

Leták v srpnu 2023 připravilo Regionální muzeum Mělník, p. o.,
na jeho tisku se podílel Městský úřad Mělník.

DNY EVROPSKÉHO DĚDICTVÍ

DOLNÍ BEŘKOVICE

sobota 16. září 2023

program na zámku Dolní Beřkovice

13:00 zpřístupnění zámku pro veřejnost

14:00 zádušní mše za Leopoldinu Dobrzenskou
z Lobkowicz v zámecké kapli

15:30 koncert Pražského kytarového kvarteta
a předání ocenění Beřkovický patriot
ve velkém salonu zámku

neděle 17. září 2023

v Salonu Bondy 0039 v Dolních Beřkovicích č.p. 39

14:00 vzpomínkové odpoledne s koncertem
promluví potomci některých majitelů a obyvatelů domu,
zpěvem a hrou na akordeon doplní Jaroslava Kopecká.

Výstava k historii usedlosti č.p. 39.
Prodej publikací a suvenýrů.

Vstup na všechny akce zdarma

European Heritage Days
Journées européennes du patrimoine

Regionální muzeum Mělník

www.dolniberkovice.cz | www.facebook.com/lobkowiczovedolnoberkovsti

KRÁTCE O ZPŘÍSTUPŇOVANÝCH PAMÁTKÁCH

Následující přehled zpřístupňovaných památek je řazen podle jednotlivých uměleckých slohů.

ROMÁNSKÝ SLOH, RANÁ A VRCHOLNÁ GOTIKA

Vrbno, KOSTEL POVÝŠENÍ SV. KŘÍŽE je románská sakrální stavba z pol. 12. stol. s mnoha zajímavostmi: má gotické kněžiště s malbami pašijového cyklu ze 14. stol., masivní pozdně gotickou zvonici, barokní předsíň a kruchtu. Kostel obklopuje původně středověké pohřebiště s barokní ohradní zdí a osmibokou kaplí sv. Barbory, která plnívala funkci márnice. Součástí areálu je i mladší, výklenková kaple sv. Jana Nepom. z 1. pol. 19. stol. Kostela je po staletí spojen s křižovníky s červenou hvězdou

POZDNÍ GOTIKA

Mělník, PROBOŠTSKÝ CHRÁM. Sakrální stavbu můžeme na akropoli někdejšího raně středověkého slovanského hradiště (Pšova?) očekávat již v ranějším 10. stol. Pravděpodobně na místě starší stavby vyrostla v 11. stol. románská bazilika. Od 14. do 16. stol. prošel kostel třemi gotickými stavebními etapami; jeho mohutná zvonice byla dokončena r. 1488 a je dílem huti Johanna Spiesse z Frankfurtu, který působil ve službách Vladislava II. Jagellonského. Ochoz věže se nachází ve výše 37 m. V přízemí věže se nachází kaple Božího hrobu, ve zvonovém patře jsou zavěšeny tři zvony a pod baldachýny na vnějších nárožích nalezneme sochy tří českých patronů: sv. Ludmily, sv. Václava a sv. Vojtěcha.

RENESANCE A RANÉ BAROKO

ZÁMEK V DOL. BEŘKOVICÍCH, který v 16. stol. postavili Belvicové z Nostvic, si uchoval renesanční čtyřkřídlou dispozici s vnitřním dvorem a nárožními věžicemi. Po r. 1620 jej jako konfiskát získali Lobkowiczové, avšak rozsáhlejší stavební úpravy zde prováděl teprve Josef z Lobkowicz († 1875), zakladatel beřkovické větve rodu. Většinu těchto novogotických a novorenesančních úprav odstranila rekonstrukce zámku v 60. letech.

Liběchov, KOSTEL BOŽÍHO HROBU A SV. DUCHA tvoří společně s přilehlou barokní křížovou cestou jednu z dominant Liběchova a je i z velké dálky viditelným symbolem města a okolní krajiny. Kostel dal roku 1654 vystavět tehdejší majitel panství z rodu Villani. Křížovou cestu vybudovali na sklonku 18. stol. hrabata Pachtové z Rájova. Zvonice přibyla roku 1823 z vůle Jakuba Veitha, který kostel určil za rodinné pohřebiště. Od roku 2015 o obnovu památky usiluje z. s. Liběchov sobě. Objekt se podařilo získat do majetku města a jeho rekonstrukce je předmětem debat a přípravných prací.

VRCHOLNÉ A POZDNÍ BAROKO

Liběchov. FARNÍ KOSTEL SV. HAVLA je architektonicky kvalitní a jedinečně umístěná pozdně barokní svatyně, jejíž výstavba spadá do konce 30. let 18. stol. Pravděpodobným projektantem (jde o přestavbu starší stavby) byl Fr. Maxmilián Kaňka (1676–1766). Jedná se o jednolodní chrámovou stavbu s příčnou lodí, trojbokým presbytářem, čtvercovou sakristií a předsíní. Zajímavostí jsou panské empory v kněžišti určené pro rodinu majitele panství a stavebníka kostela Jana Jáchyma hraběte Pachtu z Rájova. Umělecky nejzávažnější součástí památky je kromě vlastní architektury fresková výmalba z r. 1741 od Jana Petra Molitora (1702–56), žáka V. V. Reinera.

LIBĚCHOVSKÉMU ZÁMKU vtiskla základní dispozici okrouhlá vodní tvrz asi ze 16. stol. Současnou barokní podobu objekt získal kol. r. 1730 za J. J. Pachty z Rájova. Přestavbu tehdy vedl významný pražský stavitel Fr. M. Kaňka. Rozsáhlé úpravy zámku, zvl. v interiéru, prováděli později, v 1. pol. 19. stol., statkářští držitelé panství Veithové, kteří byli až do revoluce 1848/49 silně nakloněni českému národnímu hnutí. Salu terrenu vyzdobil malbami z eposu o Vlastě a dívčí válce přední český malíř té doby Josef Matěj Navrátil (1798–1865). Liběchovský zámek byl v té době místem setkání význ. intelektuálů (Bolzano, Palacký aj.). A. Veith také dopomohl k profesionální kariéře sochaři-samoukovi V. Levému. Zámecká zahrada kombinující francouzskou zahradu a anglický park je dekorována sochařskými díly baroka a romantismu

Vinařství Liběchov. HISTORICKÝ SKLEP „POD ŠKOLOU" je cenným dokladem místní vinařské tradice. Vybudován byl snad již v raném novověku (18. stol.?), a to podle všeho jako sklep vinný. Na rozdíl od vinného sklepa „Pod kostelíčkem" nejde o sklep vyhloubený, ale vystavěný z povrchu. Později, v 19. stol. (?), byl panským pivovarem využíván k vyzrávání mladiny. V nedávné době objekt získala fy SAGG s. r. o., která sklep zrekonstruovala, moderně vybavila a vrátila památce její původní funkci. Existence sklepa dala vzniknout pomístnímu názvu „Nach Obigkeller".

MĚLNICKÝ KAPUCÍNSKÝ HOSPIC je pozoruhodnou památkou z pol. 18. stol. Jeho starší část bývala v době příchodu kapucínů do města (1750) běžným měšťanským domem, jehož stavební historie sahá do 14. stol. Hospic

založený zbožnou měšťankou Terezií Čebišovou přežil josefskou vlnu rušení klášterů a zanikl teprve před 73 lety během tzv. Akce K. Rozměrná olejomalba na hlavním oltáři kostela Čtrnácti sv. Pomocníků je dílem brněnského malíře Jos. Sterna (1766). V letech 1998–99 byl objekt hospice rekonstruován pro potřeby muzea, zatímco kostel nadále slouží svému účelu; od roku 2015 i jako mělnické zázemí pro katolíky východního obřadu. V muzeu expozice zaměřená na středověké město, přírodu okresu, vinařství a život na venkově.

DOLNÍ BEŘKOVICE. Dům čp. 39 je v písemných záznamech zmiňován již od 17. stol. Od raného novověku prošel několika úpravami a mezi lety 1870–1908 byl významně rozšiřován tehdejšími židovskými majiteli Aloisem Bondym a jeho synem Emilem, kteří zde provozovali řeznictví. Přízemí domu v současnosti slouží jako zázemí "Salonu Bondy 0039".

19. A 20. STOLETÍ

Mělník. EVANGELICKÝ KOSTEL je velmi hezká novorenesanční stavba situovaná na pražském předměstí Mělníka na místě vinice zvané Damiánka. Stavba vznikla díky odkazu evangeličky Rosálie Titěrové, navrhl ji architekt Fr. Červenka a realizována byla mezi lety 1896–97. Charakterizují ji velká, půlkruhově zakončená okna bočních průčelí a štíhlá zvonice (26,5 m) opatřená dvěma zvony.

Liběchov. UMĚLECKÝ (PAPOUŠKŮV) MLÝN je pozoruhodnou technickou památkou, která význ. způsobem doplňuje zdejší zámecký areál. Mlýn se na tomto místě nachází už od pozdního středověku, a vždy býval klíčovou součástí vrchnostenského hospodářství. Jeho majitelé se měnili: v minulosti to byl např. rod Novodvorských nebo Pýchových. Velkého rozvoje došel mlýn za Jana Papouška (od 1873), jehož organizační schopnosti se blahodárně protnuly s dobou ekonomické konjuktury v desetiletích před 1. sv. válkou. Úpadek mlýna nastal v 50. letech 20. stol., kdy se zde přestalo mlít, a dílo zkázy dokonala katastrofální povodeň v r. 2002. Současní majitelé (od 2016) usilují o postupnou obnovu památky.

KLÁCELKA u Liběchova je umělá, dvěma okny osvětlená jeskyně o rozměrech 5,15 x 2,5 x 2,25 m koncipovaná jako letní poustevna-pracovna moravského augustiniána, filozofa, básníka a novináře Fr. M. Klácela (1808–1882). Vznik díla se datuje rokem 1845. Vstup do jeskyňky je ozdoben reliéfem v arabsko-maurském stylu, zatímco její vnitřek dekoruje v nízkém reliéfu provedený pás zvířecích postav v lidských šatech. Reliéfy odkazující na Klácelův veršovaný epos Ferina Lišák (vyšlo 1845 v Lipsku) nejsou invenčním dílem Václava Levého (1820–1870). Začínající sochař zde do kamene virtuózně převedl ilustrace francouzského karikaturisty J. Grandvilla. Výzdoba dvorany před Klácelkou tvoří tzv. Blaník. Je to místo působivé svou sevřeností i hloubkou zanoření do skalnatého okolí. Výzdoba „Blaníka" je nedokončená a zahrnuje především tři figury v nadživotní velikosti: Jana Žižku, Prokopa Holého (oba stojí v gotizujících nikách) a sedící postavu starce tradicí ztotožňovanou s vůdcem blanických rytířů Zdeňkem ze Zásmuk. Z dohotovených částí výzdoby nutno zmínit ještě žánrový motiv trpaslíků-kovářů kujících zbroj.

Záboří. KOSTEL NAROZENÍ P. MARIE
Venkovský farní kostel pozoruhodný pozdní dobou svého vzniku (1884) i okolnostmi, které vedly ke vzniku novostavby na místě původního středověkého kostela (prvně zmiňován k roku 1384). Dominantou vstupního průčelí je zvonice. Stavba se vyznačuje výrazně klasicizujícím architektonickým výrazem; mobiliář pochází částečně z původního kostela, nebo je novodobý ze sklonku 19. stol. Předsíň v přízemí zvonice zdobí pamětní deska upomínající na patronát Jiřího Kristiána z Lobkowicz († 1908), nejvyššího maršálka Království českého. Kostel prošel v posledních letech postupnou obnovou.

Mělník. ZVONICI U KOSTELA SV. LUDMILY
navrhl český novorenesanční architekt A. Wiehl v rámci celkové obnovy areálu v letech 1905/06. Kostel sám představuje zajímavý příklad předměstské sakrální architektury. Postaven byl z odkazu učiněného r. 1583 zbožnou vdovou Ludmilou Hronovou. K jeho vysvěcení došlo v září 1585. V r. 1639 kostel vypálili a pobořili Švédové. Stavebně obnoven byl až v letech 1673–1685 podle projektu černínského stavitele Fr. Cerasolly. Přilehlý park býval do r. 1880 hřbitovem.

Liběchov. RAŠÍNOVY OBJEKTY. Stavba ve stylu art-deco je součástí areálu vystavěného Dr. J. Rašínem ve 20. let. 20. stol. J. Rašín byl finančník, bibliofil a včelař. Komplex budov tvořila obytná vila, kaple, společenský dům se zrcadlovou síní, včelín, jízdárna a rozlehlý park s rybníčkem. Vilu navrhl architekt A. Tomíček; malířská výzdoba pochází od J. Míška, plastiky od J. Jiříkovského, vitráže (Pramen a Včelař) od J. Kaplického. Ve vile se nacházela rozsáhlá knihovna o 20 000 svazků. Včelín stojí naproti jízdárně, postaven byl r. 1926 (délka 26 m). Po Rašínově smrti vdova sídlo prodala a včelín později delší čas vlastnil Včelařský ústav v Dole u Prahy. Od r. 2001 je část komplexu v soukromých rukou liběchov. stavitele Jiřího Prokopce. Část areálu využívá ÚŽFG AV ČR.